

- А. Рудик та ін.; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. Київ, 2017. 86 с.
3. Бюджетний кодекс України: від 08.07.2010 № 2456- VI-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
 4. Звіт Державної казначейської служби про виконання Державного бюджету України за 2014-2017 роки про виконання Державного бюджету України Звіт. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=308376>.
 5. Нікітшин А., Хозінська І., Пасічник В. Податкові надходження: сучасний стан та роль у бюджетній політиці. URL: http://www.rusnauka.com/32_PRNT_2013/Economics/3_149335.doc.htm
 6. Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2017. URL: www.feao.org.ua
 7. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/>
 8. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://kh.sfs.gov.ua>

УДК 336

Гернего Ю.О.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри інвестиційної діяльності
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

У статті обґрунтовано окремі організаційні аспекти, які слугуватимуть теоретичним базисом для подальшого дослідження фінансових механізмів забезпечення збалансованого людського розвитку. Обґрунтовано балансовий контент людського розвитку, що полягає у можливості фінансового забезпечення суспільних цінностей за умови кризи. Проаналізовано вимоги щодо наукової термінології фінансових досліджень у контексті збалансованого людського розвитку. Запропоновано підхід до зображення дії фінансових механізмів забезпечення збалансованого людського розвитку.

Ключові слова: фінансування, збалансування, людський розвиток, фінансові механізми, джерела фінансування.

Гернего Ю.А. ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СБАЛАНСИРОВАННОГО ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

В статье обоснованы отдельные организационные аспекты, которые будут служить теоретическим базисом для дальнейших исследований финансовых механизмов обеспечения сбалансированного человеческого развития. Обоснованно балансовой контент человеческого развития, который заключается в возможности финансового обеспечения общественных ценностей в условиях кризиса. Проанализированы требования к научной терминологии финансовых исследований в контексте сбалансированного человеческого развития. Предложен подход к репрезентации действия финансовых механизмов обеспечения сбалансированного человеческого развития.

Ключевые слова: финансирование, сбалансирование, человеческое развитие, финансовые механизмы, источники финансирования.

Gernego Yu.O. ORGANIZATIONAL BASIS FOR FINANCIAL MECHANISMS OF SUSTAINABLE HUMAN DEVELOPMENT IMPROVING

The particular organizational aspects, which create a theoretical basis for further study of sustainable human development financial mechanisms, are researched in the article. The balance content of human development, which explains the possibility for public value support despite the crises, is defined. The requirements for the scientific terminology of financial research in the context of sustainable human development are analyzed. The particular approach to the effect of financial mechanisms of sustainable balanced human development improving representation is offered.

Keywords: financing, sustainability, human development, financial mechanisms, financial sources.

Постановка проблеми. Нагальність посилення тенденцій людського розвитку в умовах динамічних змін сучасного суспільства зумовила необхідність активізації відповідних досліджень у працях науковців, практиків та суспільних діячів, обґрунтування існуючого потенціалу соціально-економічного розвитку суспільства. Проте очевидним є те, що належний рівень людського розвитку неможливий без широкого спектра фінансових механізмів та інструментів, ефективність застосування яких є ключовим економічним компонентом вимог для подальших якісних зрушень у соціально-економічній структурі суспільства, переходу економіки на якісно інший рівень та збалансування людського розвитку. Це дозволить підвищити рівень та оптимізувати структуру людського розвитку, що посилить конкурентоспроможність національної економіки на міжнародних ринках. Адаже в умовах активізації глобалізаційних процесів підвищення результативності національної

економіки безпосередньо пов'язане не лише з вирішенням нагальних економічних проблем, але й із подоланням соціальних негараздів, що неможливе без достатнього фінансового забезпечення збалансованого людського розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми організації фінансового забезпечення збалансованого людського розвитку досліджувалися багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями. Окремі аспекти вказаної проблематики присутні у працях класиків концепції людського розвитку, а саме: Г. Беккера, А. Кульмана, Дж. Мінцера, Т. Шульца, У. Шарпа та інших [1–5]. Із-поміж вітчизняних авторів варто вказати на доробки В. Гейця, Т. Майорової, С. Мочерного, С. Юрія та інших [6–9]. Однак наведені дослідження стосуються лише окремих питань наведеної проблематики, обґрунтування практичних проявів застосування фінансових механізмів із метою збалансування параметрів людського розви-

тку. Одночасно актуальності набувають проблеми, пов'язані з фундаментальними засадами організації фінансового забезпечення збалансованого людського розвитку.

Метою статті є обґрунтування організаційних засад наведеного вище актуального спектра досліджень, що сформує теоретичний базис для подальшого розвитку фундаментальних та прикладних досліджень фінансового забезпечення збалансованого людського розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Збалансування системи господарювання зумовлює збереження потенціалу людського розвитку, що включає збереження вартості існуючих запасів та рівня продуктивності людини. Наведені принципи розповсюджуються на всі сфери господарювання [5].

Критерієм цінності результатів діяльності суб'єктів господарювання слугує не лише безпосередня корисність для людства, але також сумісність з усіма сферами людського життя. Проте кризи здебільшого виступають наслідком невідповідності між характером розвитку продуктивних сил та суспільно-економічних відносин, а також ресурсно-екологічними можливостями інвайронментальної системи (рис. 1).

Кризи нерозривно пов'язані з дисбалансами у сучасному суспільстві. Тому для подолання дисбалансів доцільно оптимізувати застосування фінансових механізмів забезпечення збалансованого людського розвитку.

Наведені вище аспекти зумовлюють потребу розширення наукової бази теорії фінансів через удосконалення методології визначення змісту фінансових механізмів та інструментів фінансового забезпечення збалансованого людського розвитку національної економіки в умовах глобалізаційних викликів.

У процесі узагальнення наукових досліджень щодо забезпечення збалансованого людського розвитку встановлено, що, незважаючи на вагомий доробок учених, ще недостатньо обґрунтовані питання, пов'язані зі створенням належного теоретико-методологічного підґрунтя для аналізу фінансових механізмів його забезпечення. Указуючи на вагомий внесок багатьох вітчизняних та іноземних учених у розроблення теоретико-методологічних засад фінансової науки, доводиться констатувати, що за сучасних умов інформатизації та глобалізації суспільства необхідно по-новому осмислювати багато категорій [6], зокрема поняття «фінансові механізми», роль для досягнення цілей забезпечення збалансованого людського розвитку. Існування низки досить суперечливих точок зору стосовно наведеного питання ставить вимоги до дослідження чітко визначеного набору аспектів, які слугують характеристиками процесу фінансування під час реалізації цільових інвестиційних програм.

У процесі пошуку відповіді на питання: чому поняття та категорії, притаманні для багатьох галузей науки, слугують методологічним базисом, вітчизняний фінансист

С. Юрій зауважив, що «...чим повніше і глибше суспільство визнає та застосовує економічні категорії, тим більш значний соціально-економічний ефект дає їм практичне застосування. Більше того нові виробничі відносини, що формуються в сучасних умовах господарювання, породжують нові економічні категорії і наповнюють новим змістом існуючі, а це викликає необхідність реального вивчення фінансів для виявлення родового становища як на соціальному, так і на міжнародному рівні» [7].

Проте у працях В. Селіванова вказано, що через закріплення й відображення результатів теоретичних досліджень своїх об'єктів і предметів пізнання категорії дають нам певний погляд на розуміння досліджуваних явищ, їх реальної сутності, минулого, теперішнього й майбутнього [8].

У контексті нашого дослідження погоджуємося з точкою зору Т. Майорової щодо того, що збагачення поняттєвого апарату фінансової науки та удосконалення відповідної наукової термінології не мають слугувати причиною втрати точності термінів, а також характерної для науки стійкості, яка відображає координованість наукових поглядів [6]. Поряд із цим, як зазначила Дж. Робінсон, «лише застосовуючи власний інструментарій у процесі дослідження спостережуваних фактів, економісти отримують можливість для побудови такої моделі реальної діяльності, для розроблення якої слугуватиме існуючий інструментарій» [10].

Для досягнення завдань цього дослідження під час розкриття змісту поняття «фінансових механізмів» доцільно з'ясувати основні, суттєві ознаки, що відрізняють це поняття від інших фінансових дефініцій, розглянути зміст цього поняття в контексті збалансованого людського розвитку з урахуванням необхідних та достатніх вимог щодо наукової термінології фінансових досліджень (рис. 2).

У контексті організаційних засад дослідження фінансових механізмів забезпечення збалансованого людського розвитку поряд із вимогами до термінології фінансових досліджень доречно звернути увагу на трактування понять «механізм» та «забезпечення».

Термін «механізм» (у перекладі з грецької – знаряддя) має низку суперечливих трактувань, що слу-

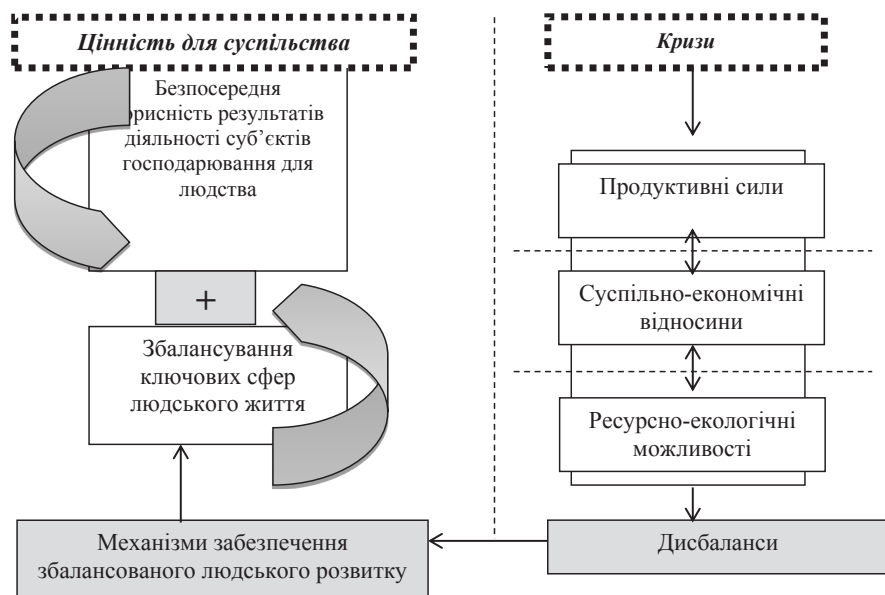

Рис. 1. Балансовий контент людського розвитку

Джерело: узагальнено автором

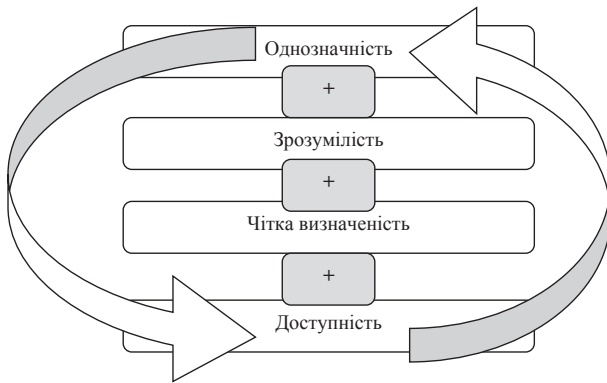

Рис. 2. Вимоги щодо наукової термінології фінансових досліджень

Джерело: узагальнено за [6]

гує причиною появи дискусій стосовно доцільності його вживання в економічному контексті. Адже в економічні дослідження це поняття прийшло із техніки лише у 60-х роках ХХ століття. Згідно з одним із розумінь «механізму», він трактується системою, устроєм, способом, що визначає порядок якогось виду діяльності. Також «механізм» може бути визначено системою певних ланок і елементів, що приводить їх у дію [9]. Так, дію механізмів на макроекономічному рівні відображено у дослідженнях А. Кульмана, який визначив «механізм» необхідним взаємозв'язком, що формується між різними економічними явищами. Механізм містить чітку послідовність економічних явищ: структурними компонентами яких одночасно виступають вхідне та вихідне явища, а також процес, що відбувається в інтервалах між ними. Учений звернув увагу на те, що механізм є системою взаємозв'язків економічних явищ, які формуються за умови виконання певних умов під впливом первинного імпульсу [11].

На практиці механізми визначаються на рівні національної економіки, яка слугує відображенням рівня життя в конкретній країні. Збалансування ключових ланок національної економіки зумовлює підтримку довгострокових інтересів нації. Для забезпечення збалансованого людського розвитку в конкретній країні, важливо враховувати специфічні характеристики національної економіки, її особливості. Урахування наведених аспектів також важливе під час застосування формул практичної

механіки до певного випадку або категорії випадків. Такі формули мають містити чисельні коефіцієнти, які відповідають визначеним умовам конкретних випадків [12]. Такі аналогії визначають можливість обґрунтування механізмів, виходячи із економічного контексту досліджень.

Під забезпеченням у контексті нашого дослідження розуміємо задоволення потреб певного суб'єкта або об'єкта, формування надійних умов для реалізації або гарантування чогось. Наведене трактування дає підстави говорити про існування «множини знарядь» (зокрема фінансових), за допомогою яких відбувається збалансований людський розвиток (рис. 3).

Збалансований людський розвиток є одночасно статичною (збалансованою) та динамічною (розвиток) системою. З огляду на багатоаспектність збалансованого людського розвитку, доцільно стверджувати, що його формування та функціонування повинно ґрунтуватися на низці принципів, що визначають ефективність реалізації відповідних фінансових механізмів (рис. 4).

Загальні принципи організації фінансового забезпечення збалансованого людського розвитку дозволяють звернути увагу на фінансовий аспект у контексті аналізу низки компонентів системи ресурсного забезпечення. Наприклад, в основі принципу системності лежить можливість обґрунтування сукупності сутнісних характеристик ресурсів для збалансованого людського розвитку. Принцип евристичності використовується для обґрунтування творчого підходу в процесі реалізації механізмів фінансового забезпечення збалансованого людського розвитку. Адаптивність пов'язана з динамічними змінами, притаманними для сучасного суспільства. Науковість поєднує фінансове забезпечення збалансованого людського розвитку з досягненнями сучасної науки. Принципи стійкості та збалансованості характеризують потребу збереження необхідного рівня фінансування людського розвитку протягом певного періоду часу.

Специфічні принципи конкретизують потреби фінансового забезпечення збалансованого людського розвитку, що проявляється у його корисності, динамічності, збереження ринкової рівноваги та комплексності. Тобто в результаті фінансування формуватиметься синергійний ефект динамічного та статичного компонента людського розвитку, що становить основу його збалансування.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, дослідження фінансових механізмів забез-

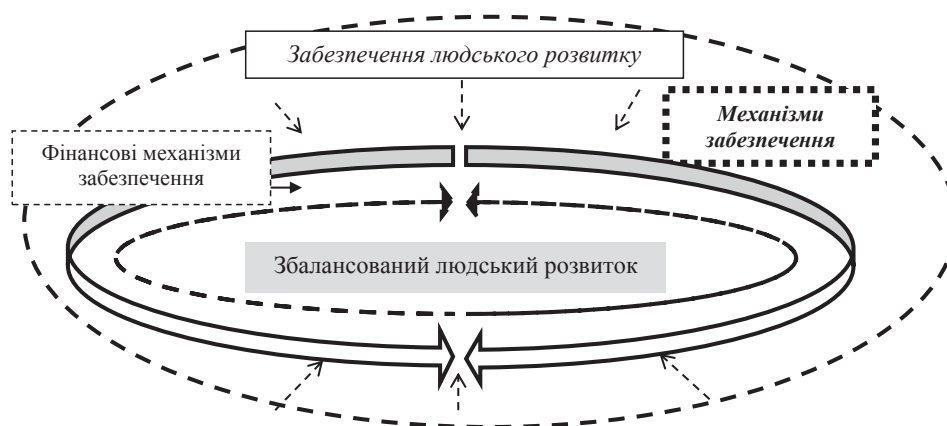

Рис. 3. Схематичне зображення дії фінансових механізмів забезпечення збалансованого людського розвитку

Джерело: узагальнено автором

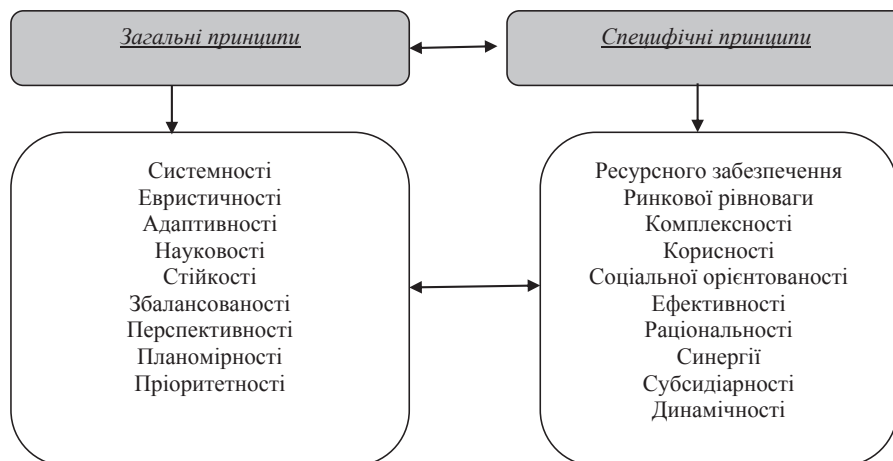

Рис. 4. Принципи організації фінансового забезпечення збалансованого людського розвитку

Джерело: узагальнено автором за [13–15]

печення збалансованого людського розвитку має комплексний характер. Це пов'язано як із суперечностями в природі людського розвитку, так і зі складністю відповідних соціально-орієнтованих проявів фінансових механізмів, що зумовлює потребу їх подальшого розгляду в контексті узагальнення диференційованих підходів до структуризації механізмів забезпечення збалансованого людського розвитку.

Досліджувана проблема є надзвичайно важливою і значущою з точки зору поглиблення розуміння досвіду теоретичних досліджень та кращих практик формування фінансових механізмів забезпечення збалансованого людського розвитку для розбудови ринкової економіки України, яка не може залишатися осторонь прогресивних глобалізаційних тенденцій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Becker G. Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1964 264 p.
2. Mincer J. Investment in Human Capital and Personal income distribution. *Journal of Political Economy*. 1958. Vol. 66. P. 281–302.
3. Schultz T. Investment in Human Capital. *The Role of Education and Research*. N.Y. 1971. P. 62.
4. Шарп У., Александр Г., Бейли Дж. Инвестиции: пер. с англ. Москва: Изд-во ИНФРА-М, 2001. С. 1028.
5. Hofmeister S. Über Effizienz und Suffizienz hinaus / S. Hofmeister// *Politische Ökologie*. 1999. Vol. 62. P. 34–36.
6. Майорова Т. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні: монографія. Київ: КНЕУ, 2013. 332 с.
7. Юрій С. Дивергенція фінансів при розгортанні ринкових відносин. *Фінанси України*. 1996. № 9. С. 5–7.
8. Селіванов В. Поняття і категорії в процесі історичного розвитку науки. *Вісник Академії правових наук України*. 2005. № 4 (43). С. 3–15.
9. Економічна енциклопедія: у 3 т. / відп. ред. С. Мочерний та ін. К.: Видавничий центр «Академія». Т. 2. 2001. 848 с.
10. Робинсон Дж. Экономическая теория несовершенной конкуренции: пер. с англ. / общ. ред. И. Осадча. Москва: Прогресс, 1986. 471 с.
11. Кульман А. Экономические механизмы. Москва: Прогресс-Универс, 1993. 192 с.
12. Лист Ф. Национальная система политической экономии / пер. с нем. под ред. К. Трубникова. Санкт-Петербург, 1891. 452 с.
13. Гуменюк Ю. Організаційно-економічні механізми стимулювання розвитку рекреаційно-туристичного комплексу (на прикладі Тернопільської області): автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.10.01; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. Львів, 2005. 22 с.
14. Гернего Ю. Фінансова концепція людського розвитку: генеза та сучасний стан в Україні. *Вісник ХДУ. Серія: «Економіка»*. 2017. Вип. 26. Ч. 2. С. 70–74
15. Шабардіна Ю. Організаційно-економічний механізм розвитку рекреаційного потенціалу регіону. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2014. № 2 (74). С. 126–133.